

UNIREA DE LA 1859 OGLINDITĂ ÎN EXPOZIȚIA PERMANENTĂ DE LA RUGINOASA

MARIA HUMINIC, TECLEAN

De peste 170 ani, cunoscutul palat al Ruginoasei din județul Iași este dominat de un palat alb, semeț, în stil gotic. Cumpărat în 1862 de la urmașii familiei Costache Sturza de către domnitorul Al. I. Cuza, palatul devine reședința familiei sale. Aici, în ambianța plăcută creată de soția sa, Elena Cuza, domnitorul a lucrat și gândit la fericirea țării, la marile reforme social-politice care au ridicat țara la rangul de demnitate ce i se cuvenea.

Astăzi — după mai bine de un veac de la stingerea din viață a celui ce a devenit simbol al Unirii din 1859, după trecerea îndelungatului timp cât au durat reparațiile palatului (care a avut cumplit de suferit în al doilea război mondial), după ani de cercetări și de colecționare a cât mai multor mărturii documentare — sîntem în măsură să oferim publicului vizitator, în palatul domnesc din Ruginoasa, o amplă și emoționantă expoziție documentară despre viața și activitatea lui Al. I. Cuza, precum și reconstituirea atmosferei de muncă și studiu, de viață familială ale domnitorului.

În expoziția documentară de la partea palatului s-a pus un accent deosebit pe următoarele momente:

— activitatea revoluționară a lui Al. I. Cuza din perioada premergătoare și din timpul revoluției de la 1848 (1845—1849);

— activitatea social-politică dintre anii 1849—1858, perioadă în care omul politic Al. I. Cuza își consolidează convingerile sale prounioniste, cînd acționează numai în sensul programului revoluției de la 1848;

— alegerea lui Al. I. Cuza ca domnitor al Moldovei și Munteniei;

— activitatea lui Al. I. Cuza și a celorlalți colaboratori apropiați ai săi de fundamentare și aplicare a unor mari reforme social-politice, care să conducă țara spre civilizație și progres, să consolideze actul unirii.

Toate aceste momente se desfășoară generos într-un spațiu muzeistic împărțit tematic în capitole ca:

1. Anii de formare intelectuală și revoluționară a lui Al. I. Cuza

2. Participarea lui Al. I. Cuza la revoluția din 1848

3. Activitatea de stat a lui Al. I. Cuza între anii 1849—1856

4. Participarea activă a lui Al. I. Cuza la viața politică a țării (1857—1858)

5. Alegerea lui Al. I. Cuza ca domn al Moldovei și Munteniei la 5—24 ianuarie 1859

6. Domnia lui Al. I. Cuza, 1859 — 1866
a. Politica internă și externă a tînărului stat național român pentru consolidarea Unirii (1859—1862)

b. Marile reforme din anii 1862—1866

7. Anii de exil: 1866—1873

8. Al. I. Cuza în memoria posterității.

Expoziția permanentă din palatul domnesc de la Ruginoasa subliniază momentele pline de efervescentă revoluționară pentru istoria noastră din secolul al XIX-lea, cînd românii, prin două revoluții (1821 și 1848), și-au definitivat programul de revendicări social-politice și au venit cu o experiență unică în istoria Europei în ceea ce privește crearea statului național (consultarea poporului, adunările ad-hoc), cînd națiunea română își alege

Al. I. Cuza în
memoria posterității
(documente)

omul care să lupte pentru împlinirea programului pașoptist („întruparea națiunii era el în gând și grai”, cum îl caracteriza Nicolae Iorga pe Al. I. Cuza) — totul deschizând larg drumul spre cucerirea independenței de stat în 1877, spre marea Unire din 1918.

În contextul social-politic al societății românești de la mijlocul secolului al XIX-lea, expoziția urmărește, sală cu sală, viața revoluționarului Al. I. Cuza, ajuns pe tronul țării nu numai ca un „om devotat cauzei naționale”, ci, în primul rând, cum el însuși aprecia, ca expresie a „triumfului unui principiu mîntuitor și înălțării unei nații întregi”.

Ilustrarea muzeistică a ideilor mai sus-citate s-a realizat printr-o bogată colecție de documente, cărți, ziare și reviste, fotografii, color și alb-negru, reproducînd sugestiv imagini ale orașelor Iași, București, Galați, Cernăuți, Paris, Viena, Atena, Constantinopol, Florența etc., portrete ale luptătorilor de la 1848, portrete ale realizatorilor Unirii și marilor reforme social-politice,

steme și steaguri, grafice sugestive (de exemplu: itinerariul misiunilor lui Al. I. Cuza, încredințate de Comitetul revoluționar moldovean în anii 1848—1849), mulaje (de exemplu: rochia Elenei Cuza), obiecte care au aparținut familiei domnitorului sau piese de epocă, reprezentative.

În intenția tematicienilor a fost — și sperăm că am reușit — ca textele generale să conducă vizitatorii în înțelegerea momentului istoric prezentat, în raport direct cu istoria națională. În acest sens, în fiecare sală există texte-citate din documentele de partid, din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, care subliniază marele patriotism al maselor populare, al unor reprezentanți de seamă ai acestora, contribuția lor la opera de edificare a statului național unitar român, continuînd și dezvoltînd tradiții istorice străvechi ale poporului român în lupta pentru unitate, independență și suveranitate.

Textele speciale pentru cunoașterea detaliilor istorice ale epocii sînt consti-

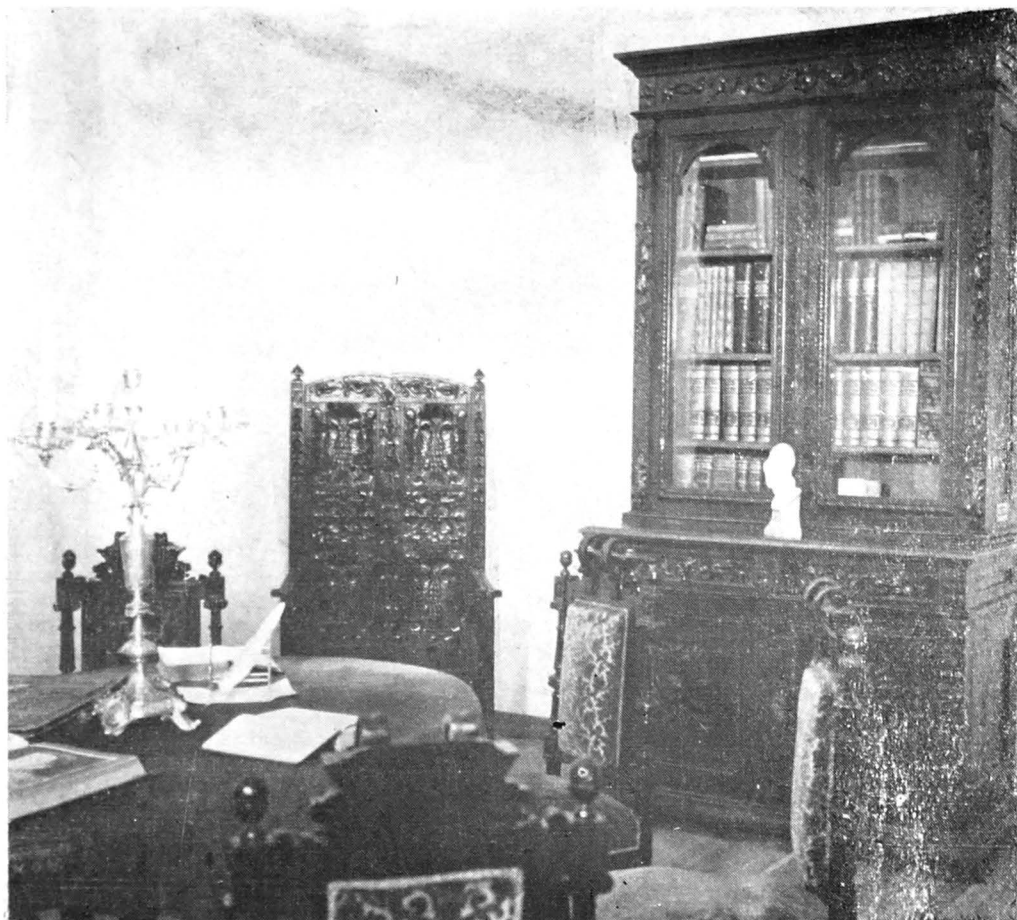
Reconstituirea sufrageriei din castelul domnesc de la Ruginoasa

tuite din citate extrase din cuvântările și scrierile luptătorilor revoluționari de la mijlocul secolului al XIX-lea din Moldova, Muntenia și Transilvania. Cum era și firesc, un loc aparte îl ocupă textele citate din discursurile, mesajele, proclamațiile și scrisorile lui Al. I. Cuza, texte de un ardent patriotism, surprinzând, cu clarviziune politică, perspectiva dezvoltării viitoare a României, fiind, totodată, texte de o rară frumusețe oratorică. Astfel, vizitatorii au posibilitatea documentării în ceea ce privește modul de gândire al conducătorului în momentele cheie ale istoriei Unirii. Un exemplu: o convingere de nestrămutat, care constituia o componentă de bază a structurii moral-politice a lui Al. I. Cuza, era plastic exprimată de însuși domnitorul prin mesajul său din 6 decembrie 1864: „*Eu am conștiința misiunii mele, care este de a funda statul și societatea română pe*

baza drepturilor vechii noastre autonomii, pe baza marilor principii ale egalității și civilizației moderne. Această misiune voi ști a o îndeplini în tot timpul și în toate împrejurările”.

Expoziția documentară este completată de reconstituirea unor interioare la etajul palatului. Am avut la dispoziție două materiale de o excepțională valoare documentară și muzeistică: devizul, întocmit, la comanda Elenei Cuza, de firma P. Mazaroz Ribailier din Paris, însoțit de 43 schițe pe calc, și un inventar, întocmit din dispoziția Elenei Cuza, cuprinzând denumirea tuturor obiectelor din fiecare încăpere a castelului din Ruginoasa. Ambele documente au fost publicate¹, constituind un prețios îndrumar în reconstituirile muzeistice operate de noi.

Farmecul și autenticitatea interioarelor (respectând destinația inițială dată

Secretaire al Elenei Cuza

de Elena Cuza)² sînt realizate, în primul rînd, prin expunerea multor obiecte originale care au aparținut familiei domnitorului, dar și prin completarea cu obiecte de epocă; în al doilea rînd, menționăm că nu au fost neglijate unele elemente de „scenografie” (banchete, draperii în culorile menționate în cele două documente etc.).

Cine nu va fi emoționat să revadă cabinetul de lucru al domnitorului, masa de lucru luminată cald de pîlpîirea lumînărilor dintr-un sfeșnic de argint pe care este gravată stema dragă a Unirii?

Cu interes deosebit este vizitată camera destinată studiului: biblioteca, cu sute de cărți din epoca respectivă, mai ales literatură politică, juridică, economică — toate așezate chiar în dulapul original al palatului!

În micul salon al doamnei Elena Cuza, aflat alături de camera copiilor, vizitatorii fac cunoștință cu acel univers al unei femei care a stat dîrză, sprijin moral soțului, toată viața. Acolo, obiecte ca: fotolii, oglindă, secretaire, un evantai,

Aspect de la tema
„Marile reforme,
1862 – 1866”

un șal de dantelă, albume cu fotografii, călimară, pană de scris, picturi de epocă etc. „vorbesc” în tăcere despre stăpîna lor de odinioară!

Curiozitate, interes, emoție, admirație în fața unei alte săli: sufrageria palatului reamenajată întocmai ca în documentele mai sus-citate. După mai bine de 120 ani s-au reîntors la locul lor: bufetul de stejar (făcut la comanda Elenei Cuza, de firma pariziană menționată), vesela și tacîmurile originale (porțelan de Sèvres, cristale, metal argintat) avînd încrustate stema Unirii și cifrul domnitorului — A.I.C. — toate fiind așezate pe masa înconjurată de scaune grele, negre, sculptate, tapisate cu pluș roșu, ca și cum și-ar aștepta stăpîni!

Marele salon al palatului, cu fotolii, banchete, măsuțe, pianină vieneză, cu marele divan circular (admirabil reconstituit de I. S. „Decorativa”, după schița păstrată la Biblioteca Academiei R.S. Ro-

mânia), cu tapiserii, cu picturi, cu flori, este gata și astăzi să-și primească prietenii, oaspeții dragi.

Finalul expoziției permanente din palatul domnesc de la Ruginoasa înscrie cuvinte de mîndrie patriotică față de cel care a devenit simbol al Unirii: Al. I. Cuza, rămas în conștiința noastră națională ca un monument viu al dragostei de țară. Aprecierea făcută de Nicolae Iorga este reprezentativă în acest sens: „Al. I. Cuza a fost iubit pînă la fanaticism. Căci niciodată nu i-a păsas de dînsul, de tronul său, de sănătatea sa, de viața și chiar de reputația sa. Țara era totul pentru dînsul... Astfel de viteji nu se formează prin nici un exemplu și nici o lectură, ei se nasc! Ferice de țara care ajunge să-i aibă în fruntea ei”.

La împlinirea a 125 ani de la unirea Moldovei și Munteniei, expoziția permanentă din reședința domnească de la Ruginoasa înscrie răsunetul etern, peste

Aspect de la tema „Marile reforme, 1862—1866“

veacuri, al convingerii marelui patriot Al. I. Cuza în viitorul luminos al poporului și al pământului care la născut: „Eu vă declar că singura mea ambiție este de a păstra dragostea poporului român, este în adevăr de a fi folositor patriei mele, de a menține drepturile ei neatinse. Fie în capul țării, fie alături de dvs., eu voi fi totdeauna cu țara pentru țară, fără altă țintă decât voința națională și marile interese ale României”.

În această solemnă atmosferă creată în palatul domnesc din Ruginoasa-Iași, dominantă apare ideea că numai un conducător, născut din popor, legat de acesta prin lupta ce o duce pentru împlinirea aspirațiilor progresiste ale acestuia se bucură și în posteritate de prețuire. Astfel, la loc de cinste în expoziție sînt

operele tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, Programul P.C.R., alte documente de partid, care vorbesc și despre marea însemnătate a Unirii Moldovei și Munteniei în 1859 „sub domnia luminoasă a lui Al. I. Cuza”, faptul marcînd intrarea țării noastre într-o nouă etapă a evoluției ei social-politice și economice, precum și ridicarea „pe o treaptă superioară a luptei de eliberare națională”.

NOTE

¹ Virgil Cîndea, *Un interior din vremea Unirii Principatelor*, în „Studii și cercetări de istoria artei”, nr. 1, 1963, p. 222—236.

² Maria Humnic-Teclean, *Un inventar original al palatului domnesc de la Ruginoasa-Iași*, în „Cercetări istorice” (serie nouă), vol. XII—XIII, Iași, 1981—1982, p. 635—649.

RÉSUMÉ

Dans le palais de Ruginoasa (département de Jassy) qui a été la résidence de la famille du prince régnant Alexandru Ioan Cuza — celui qui est devenu le symbole de l'Union de 1859 — a été inaugurée une exposition émouvante portant sur la vie et l'activité du prince: son activité révolutionnaire (1845—1849); l'activité sociale-politi-

que (1849—1858); l'élection d'Al. I. Cuza comme prince régnant de la Moldavie et de la Valachie; sa politique à l'intérieur et à l'étranger (1859—1866); les années d'exil (1866—1873); Al. I. Cuza dans la mémoire de la postérité.

A l'étage du palais ont été reconstitués certains intérieurs avec des objets d'époque originaux.